

SVERIGE

Kongl. maj:ts Förnyade Byggnings
Ordning för Stockholms Stad. Gifwen
Stockholm i Råd-Cammaren den 13.
julii 1736.

[1736]

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kungl. förordn
119

Kongl. Maj:ts
Förnyade
Byggnings
WÄRNSÄMB

För
STOCKHOLMS Stad.

Gifwen STOCKHOLM i Råd-Cammaren den 13. Julii

1736.

Cum Gratia & Privilegio S:æ R:æ Maj:tis

STOCKHOLM/ Tryckt uti thet Kongl. Boktryckeriet/

Hos Salig Directeuren JOH. HENR. WERNERS Enlia.

S FRIEDRICH

med GUDS nåde / Swe-
riges / Göttes och Wän-
des Konung 2c. 2c. 2c. Landt-
Grefwe til Hessen 2c. 2c. 2c.

Gjøre witterligt / at såsom Wåre förre Förordnin-
gar angående Byggnader här i Residence Staden
Stockholm icke warit nog tillräckelige / beshinnerligen
at förefomma Elswådar / och bespara Skogarne ;
Alltså hafwe Wi låtit 1725 åhrs Byggnings Ordning
öfwerse och förbättra / samt til Inwånarnes säker-
het / och jämwäl Stadens prydnad sunnit nödigt
dårom ytterligare stadga och förordna som följer :
Nemligen.

Första Articlen.

Om nya Quarters inrättning och
anläggning.

§. 1.

Alla nya Quarter som hädan efter komma til Byggnad at
intagas / böra oförändrade förblifwa wid den figur och
form, som de uppå den författade generale Planen finnas
anreknade.

§. 2.

§. 2. **N**är och nya Quarter komma wid stranden at anläggas /
bör strax utstakas och anwisas huru de efter förberä-
te Charta, och i följe deraf fattad desse in skola utfyllas / så
at emellan Quarteret och watnet et efter ortens belägenhet
tilräckeligt utrymme til en Lastage Plats / eller åtminstone
en Gata af Tiugufyra alnars bredd lämnas obygde och ledig.

Andra Articlen.

Om obygde Tomters inrättning och reglerande.

§. 1.

Tomternes indelning uti de nya Quarteren bör til deras
storlek blifwa efter Quarterets belägenhet inrättad: är
Quarteret långt aflägs / indelas det uti små Tomter / särdes-
les som sådane af mindre förmöget folk / som icke mähta nå-
gon stor byggnad upfatta / gemenligen intagas. Men äro
Quarteren närmare eller eljest fördelactigare belägne / inde-
les mindre antal / men större Tomter / emedan de måste blif-
wa ansenligare bebygde.

§. 2.

Mti alla nya Quarter skola Tomterne hädan efter wara
af en storlek / och deras längd affkiäras med en stiljo-
linea som blifwer til rättels för mätningen.

§. 3.

Ngom bör tildelas någon bruten eller styckad Tomt /
af de nya Quarterens Tomter / utan antingen två /

fre eller flera hela / som han efter affrakningen måcktar be-
bygga.

§. 4.

Deh som igenom Tomternes stymvände / Byggnadens
anseende till almånna Gatan blifwer märkeligen hin-
drad / så skola jämwal hädanefter inga af de gamla Quar-
terens hwarcken fria eller ofria Tomter blifwa brutne eller
styckade.

§. 5.

Men skulle någon irreguläre Tomt kunna genom bryt-
eller styckning rättas / det tillåtes / besynnerligen om
en smal och oansenlig Tomt är emellan twänne större beläg-
ne / då den bör utlösas af den Naboen / som antingen nöd-
vändigt mera utrymme behöfwer eller den zirligaste Bygna-
den anläggas wil: Dock i fall bägge Grammarne skulle sins e-
mellan om en wis fördelning af en sådan Tomt öfwerens-
komma / så de den tillsammans köpa och dela.

§. 6.

När en så liten Tomt / som ingen särdeles Byggnad kan
sättjas uppå / ligger uti hörnet brede wid en större
Tomt och gibr den samma irreguläre, så bör den större
Tomtens ägare få lösa den mindre Tomten / dock måste Ma-
gistraten pröfwa bestaffenheten här af och noqa tilse at den
som således sin Tomt afträder / hålles stadeslös efter rätt
befunnit wärde / samt köparen inom den i tredje Artielens
7 och 8 §. §. utfatte tid / fullbordar byggnaden.

§. 7.

Ligger en sådan liten Tomt emellan twänne större / hwar-
af den ena wetter åt en af Stadens stora Gator / men
den

den andra emot en af de mindre/ då har ägaren til den emot största Gatan belägne Tomten förmån at lösa den lilla Tomten / så framt han den samma lika wäl med den andra behöfwer.

§. 8.

De Tomter som tilförne genom flyckande blifwit irreguläre, böra wid tid och tilfälle / antingen när Gårdar säljas / eller genom Naborätt inlösas / eller ock aförtna / regleras och rättas. Skulle någon Tomt sedan den således blifwit regulerad och rättad / komma något at mista / så bör detsföre af wederbörande efter Mätismanna ordom gifwas wederlag och ersättning.

§. 9.

Ut de nya Quarteren böra Tomterne altid blifwa til allmenna Gatan först bebyggde / och skal ingom uplätas någon stor plats / med mindre han sig icke förbinder på den samma en ny Byggnad åt Gatan / inom den tid / som i tredje Articlens 7 och 8 §. §. här nedanföre förmåles / at upfättja.

§. 10.

Berg- och sumpacktige Tomter och platser til hwilkas bebyggande Bergsprängning eller pålning och fylnad erfordras / kunna utan betalning uplätas åt den / som sig åtager at upfättja en anständig Stenhus byggnad efter ortens belägenhet; Dock innan platsen någon inrymmes / förbindes han strax för samma Tomt Gatan med bärgsprängning / eller wid de sumpacktigt belägne Gator / med utfyllning och gallläggning af samma.

§. 11.

§. II.

Wder Omwärdar böra hädanefter icke annorstädes än på de i Generale Chartan utmärkte ställen upsfättas.

Tredie Articlen.

Om Tomters afmätande / och huru där med bör försaras.

§. I.

Wid Tomters afmätande åligger Stads Ingenieuren, sedan han förut alla nödiga Tomter i Quarteret bragt i en riktig Charta och Plan, at sammankalla / så wäl den som mätningen begiärt / som de bredewid och bakom liggande Grannar / och dem noga underrätta om Tomtens figur och belägenhet / och huru mätningen bör förrättas / hwarifrån den begynnes och hwarest den lycktas / hwarwid Ingenieuren har at betiena sig af de der til hörande och efter Ortens bestaffenhet lämpelige justerade och krönte Instrumenter, såsom stång och kied / med mera.

§. 2.

Stadsens Byggnings Collegium åligger at hafwa noga insende / det ingen hädanefter får intaga större eller mindre plats eller Tomt än des Fastebräf och Designation utwisar.

§. 3.

Rofkar och bugter på Tomter wid Gatorne / skola när tilfälle gifwes rättas efter den nya författade Generale Char-

Chartan, och Byggnings Collegium der wid förnämligast
onser Stadens regularité, samt Tomternes rätta propor-
tion och stilje linier.

§. 4.

Ingen Tomt bör längre i Designationen beskrifwas / än
den til rätta stilje linien besinnes / men om någon åger
en del af en bakom eller bredewid liggande Tomt / bör den
på Planen eller Chartan särskilt nämnas och antecknas / dock
icke som en Tomt uti et stycke beskrifwas / utan hela den
Tomten utfattjas til sin längd och bredd / och hwad som in-
nehafwes af bredewid liggande Tomter / bör för sig sielst
nämnas / på det Tomterne / som de äro i Tomteboken up-
förde / icke måge med tiden förwandlas.

§. 5.

Och på det Tomteliniernes förwandlande / må så in-
det bättre förekommas / skal / så ofta en Tomt genom
köp eller byte kommer at transporteras, uti Grannarnes
närvaro / en ny mätning öfwer den samma förrättas / hwil-
ken uti Byggnings Collegio ingifwes / innan det tredie up-
budet bewiljas / hwar efter Fästebref på de fria / och uplä-
telse bref på de ofria Tomter kommer at uttagas.

§. 6.

Uti alla Fästebref / så öfwer irregulaire, som régulaire
Tomter / skal / för säker underrättelse skul i framtiden /
deras längd och bredd / i anledning af Ingenieurens besrif-
ning / noga införas / samt en med Byggnings Collegii Sigill
stämplad Plan, öfwer den asinätne Tomten bifogas / med
anmärkning af alle tillstötande Tomter / och deras ågares
namn.

§. 7.

Si snart någon fri Tomt finnes oinstängd eller obebyggd /
 bör Stads Ingenieuren wid förlust af et halft års lön/
 sådant uti Byggnings Collegio angifwa / hwilket til undwi-
 kande af hårdt ansvar strax har at wara ägaren / at han
 måste sin Tomt wederbörligen instänga och bebygga / före-
 läggandes honom tre års tid til des bebyggande efter appro-
 berad dessein. I fall ägaren sådant försummar / eller icke
 gitter fullborda / har Stads Fiscalen at låta instämna ho-
 nom til Byggnings Collegium, som då pröfwar hwad hin-
 der legat ägaren i wägen / och der han utan laga förfall ingen
 Byggnad begynt / kännes Tomten med des instängsel för-
 wärkad under Staden / hwar upå den til bördesmän och
 Naboer lagligen upbiudas här / samt efter laga stånd til den
 mästbiudande genom Auction försäljas / då hela tidpestilling-
 gen Staden hemfaller. Skulle någon på sin fria Tomt wil-
 ja anlägga så widlyftig och käftsam Byggnad / at den samma
 inom tre års tid icke fullbordas kan / har han sig hos Öf-
 werståthållaren och Magistraten at angifwa / som der öfwer
 wederbörande hörer / och saken Kongl. Maj:ts egit nådiga
 ompröfwande underställer / då Kongl. Maj:ts efter omständigheterne
 will så lång tid som der til behöfwes förinna. Der någon å fri Tomt
 nedlagt Byggnad / och sin dessein til hälften mer eller mindre
 updragit / men gitter wisa laga förfall hwarigenom han ifrån
 fullbordandet kommit at afhållas / bör Byggnings Collegium
 förelägga honom en ny termin, wid et wist efter Byggnaden
 proportionerat wiste / at fullborda / det som återstår. Men
 der han inom den förelagde tiden / sådant icke fullgird /
 skall wistet exequeras, och andra gången fördubblas /
 samt kortare dag föreläggas / och der han

han denne sista termin försitter / har Magistraten Tomten med des åbyggnad genom Auction at försälja / och köpestillingen ågaren tillstålla / sedan wites brotten först afräknade blifwit.

§. 8.

Der dem / som ofrie Tomter hädanefter uplåtes emot Tomtdrens årlige erläggande / utsätter Byggnings Collegium i uplåtelse Brefsrott / at de skola samma Tomter genast instånga / och inom tre års förlopp tilböriligen bebyggt hafwa / men der de deras skyldighet inom besagde tid / utan laga förfall ej fullgjöra / kännas den der på begynte och befintelige åbyggnad / utan lösen / samt vidare åtvarning och upbud / under Staden och Byggnings Collegii disposition, at uplåta til den måsstudande / eller den som dårå bäst bygga will. Skulle til slika indragne ofria Tomter / ingen Köpare sig infinna / bör Byggnings Collegium dem med mur i Staden / och på Malmarne med tienlig afplanckning låta instånga / til des någon Köpare sig angifwer / som Tomten utan drögs mål bebygger. I sal åbyggnaden genom wådelid skulle afbrinna på ofria Tomter / och innehafwaren inom tre år der efter upfätter en sådan Stenhus-Byggnad i stället / som emot Tomtens wårde och belågenhet swarar / bör han få Tomten fri.

Fjerde Articen.

**Om Gators anlågning / och deras Watern-
aflopp / samt om gamla Gators sten-
lågning och förbättrande.**

§. 1.

Römmet någon af nu warande Gator genom tillbygde nya Quarter i en rätt linea at förlängas / skal den samma för regularitetens skull / blifwa efter den gamla Gatans bredd: När eljest sådane Gator / som intet hafwa någon gemenskap med de gamle / komma at anläggas / böra de blifwa tiugufyra alnar breda / men tvärgator och Gränder / tiugu / eller åtminstone sexton alnar.

§. 2.

Såsom uti sielfwa Staden åtskillige Gränder så tränga ifrån begynnelsen anlagde äro / at icke allenast Husen der uti äro mörka / och hwarannan til största olägenhet / utan och sielfwa Gränderne medelst tilbörliche rånstenars afledande / omöjeligen kunna ifrån fyra och orenlighet hållas frie / som förorsakar en osund luft; Alltså bör Byggnings Collegium, enär någon olycklig händelse af wädeld i sielfwa Gränder timat / behörigen i acti taga / innan någon ny byggnad tillåtes / at / af de Gränder / som äro alt för när in til hwarandra belägne / den medlersta må utdömmas / så at när något i de andra Gränderne / kommer å nyo at upbyggas / Husen då kunna til et wist antal indragas / och bristen / uti den utdömda Gränden återgifwas.

§. 3.

Ingen skal hädanefter öfwer någon Gränd Hwalf bygga.

§. 4.

När Gator å nyo omläggas / måste rånstenarne på bägge sidor om Gatan inrättas.

§. 5.

§. 5.

De tvärt öfwer Gatorne löpande rånstenar / måste för
all ting vara af breda Gatusstenar / och de diupa / an-
tingen hwålsivas / så wida gjordligt är / eller täckas med
bråd-planckor / som med Järn bestås / och böra de Hus som
swara för den delen af Gatan / widkiännas / så wäl deras
reparation som renhållande.

§. 6.

Må sådane hufwud- eller aflopps-rännillar / som löpa
hela Quarteren igenom / böra alla omkring liggande
Grannar der situationen tillåter / åga lika stor rättighet at
leda watnet.

§. 7.

Nå rännillar som genom privatorum Tomter löpa / må-
ste Husägarna tilbørligen wid mact hålla / samt / an-
tingen stensättja / eller med trä-planckor fodra / så at watnet
hafwer sit fria och obehindrade lopp. Försummas det / då
belägges Tomtens ågare med 10 Daler Silfvermyts böter /
och Stads Ingenieuren låter laga rännilen genom Stadsens
arbets folck / hwarefter omkostnaden af Tomtägaren exe-
queras. Men öfwer de rännillar som Staden underhåller /
bör Ingenieuren hafwa noga uppsiçt at de äro i tilbørligt
stånd.

§. 8.

Må alla Hus / som hädanefter byggas på de större Ga-
torne / böra rånstenar anläggas af huggen sandsten.

§. 9.

Emot Gator och Gränder eller publique platser / skola af-
träden ingalunda sättjas / ej heller böra utur Kåd och
för.

förflugur / rånnor så högt ifrån Gatan sättjas / at de för-
bligande derigenom på något sätt besväras / utan böra så-
dane rånnor hafwa sit utlopp hardt wid rånstenen.

§. 10.

På Torg och andra almånnas platser derest bergs klintar
ligga / tilkommer Staden / dem samma låta bortsprån-
ga; men de i Gatorne ligande bergsklintar böra på Huså-
garens omkåstnad bortsprångas.

§. 11.

Stadsens Byggnings Collegium åligger genom Ingenieu-
ren draga behörig försorg / at / så wål de platser /
Gator och Gränder / hwilka på Publici, som ock de / hwilka
på Inwånarnes bekåstnad / böra stenläggas och underhål-
las / blifwa tilböriligen inrättade och wid mact håldne. Och
på det så mycket bättre och säkrare esierättelse / om Gator-
nes årlige förbättrande må erhållas / bör Stads Ingenieu-
ren altid hafwa upptecknat / hwilka och huru många Gator
han årligen låtit omlaga / jämwal föreslå / hwilka Gator
och platser / året der på följande böra omlagas och för-
bättras.

§. 12.

Stads Ingenieuren bör hafwa tilräckeligt antal / af förfar-
ne Gatu- och Stenläggare, hwilka stå under hans insen-
de / och för hwar quadrat famn / niuta i arbetelön åtta öre
Sillwermynt.

§. 13.

När någon antingen sielf begiär / eller af Magistraten
tillfåjes / at låta laga sin Gata / som antingen icke sielf
har Hästar / eller ock icke will dem der til bruka / då bör
Byg-

Byggnings Collegium, uppå Stads Ingenieurens anmodan / genom Åkare-Ålderman och Bisittjare / tillhålla vederbörande Åkare / at wid tre Daler Silfvermynts straff / efter den här öfwer författade Taxa, de til samma arbete erfo: drade materialier, af tienligt grus / sand och sten / ifrån den ort / dit de anwiste blifwa / framföra.

§. 14.

Stads Ingenieuren åligger at genom wiså der til anordnade Personer / låta utsöka stenar til Gatulaggningen / af de så kallade / Rad-Ränn- och förband-stenar / hwilka böra wara aflånga och runda / ju större ju bättre / men til fylning mindre stenar : Skolandes bemålte personer / för hwart last af sådan utsökt sten / hafwa at undgå betalning efter den här öfwer författade Taxa. Gruset som under stensätningen kommer at brukas / måste wara hel groft och stadigt / dock utan mycken sten-blandning / som uppå jånn Plan til en half alns fylning fördras / men åfwan på stenläggningen nå: ot finare sand / til hoppackning och sammanstötning : börandes Gatulaggningen wål i kryssband förbindas / och rutorne med mindre stenar tillsamman sättjas.

§. 15.

Nerigt belågne eller sånkte Gator skola efter hand upfyllas / hwarwid wåtnfallen / om så nödigt pröfwås / och Situationen tillåter / böra efter omständigheterna ricktigt fördelas ; Dock åligger Ingenieuren alla Gator och wåtnfall så åfwaåa / at Gatorne icke blifwa för högå / Husen til skada / och wåtnfallen ifrån Gårdarne icke hindras.

§. 16.

DEt tilkommer Stadsens Inwånare at låta så långt af Gatan stenläggas / som hvars och ens Tomt eller Hus rårker. Men af Torg och andre publique platser / bör hwar och en der wid boende Tomt eller Husägare / låta stenläggas 12 alnar ut ifrån sit Hus eller Tomt / och det så långt som dess fasta ägendom sig strårker / hafwandes Byggnings Collegium för det öfriga af Torget eller platsen / at draga för sorg.

§. 17.

Skulle någon sedan han förut blifwit behörigen tillsagd / sin Gata at stenläggas / trestas / och sådant icke efterkomma / eller wårkställa wilja / då skal Stads Ingenieur- ren lika fullt låta arbetet för sig gå / hafwandes Byggnings Collegium, omkåstnaden / tillika med tijo Daler Sulfwer- mynts böter för tresto / genast at exequera, och det antingen af Husägaren sielf / utan anseende på stånd och wilkor / så fram han sitt Hus eller Gård sielf bebor / eller ock i annor händelse af Hyresmännen / en eller flere / hwilka sedermera hafwa det på Hyran at afkorta; Men skulle Hyran förut wara betald / så har Byggnings Collegium, der Husägaren icke är i Staden boendes / wederbörande Executor, om utmätningen at tillita.

§. 18.

DEr någon Husägare eller Hyresman skulle sättja sig emot wårkställigheten af Gatuläggningen / til hinder uti arbetet / och tidspillan både för Ingenieur- ren, så wål som Gatuläggarne / hwilka böra under wederbörlig uppsiakt / Gatan wål och tilbörkigen stensättja / förbinda / packa / sam-
man

manstöta och beströ / så skall en sådan vara förfallen til tju-
gu Daler Silfvermynts böter / och Gatuläggningen icke des
mindre / under Stads Ingenieurens uppsiçt / genast wärck-
ställas.

§. 19.

Wid Gatornes anläggande fordras i synnerhet en accu-
rat afwägning med Rad och Rånstenarne / til watt-
nets aflopp / hwarföre Stads Ingenieuren åligger / en sliç
afwägning / til följe af 15 §. här åfwanföre wederbörligen
wärfställa / och der någon felackriçhet der uti finnes / bör
han sådant på egen bekåstnad åndra.

§. 20.

Upå stora Gator måste inga trappsteg hädanefter göras
utan för Portarne / som skiga längre ut på Gatan än
två alnar / och då bör Rånstenen med et litet hwalf gå un-
der trappan / men om trappan hafwer mindre språng eller
steg på två eller tre sidor / så måste rånstenen gå rundt om-
kring henne / börandes här wid i æfft tagas / at enår 5 trapp-
steg erfordras / göras tre utan före / och två innan före por-
ten / men i Gränder allesammans innom sielfwa porten.

§. 21.

Någon bör uplåtas någon af Stadens ofria Tomter /
med mindre han gitter ställa säkerhet för Gatans sten-
läggande och underhållande.

§. 22.

Så snart någon sten låfnar / eller genom Gatornes o-
warsamma uppsötande om Wårtiden går lös / eller öf-
watu-

watndrag sig omkring stenarne sätter / bör Husägaren sielf-
mant laga det som felar / men der han sådant fö: summor /
tillsåjas / och i fal han efter förelagd dag / trestas / böte fem
Daler Silfwermynt.

Femte Articlen.

Om Hus och Byggnader.

§. I.

Såsom all Byggnad af trä i sielfwa Staden härtils varit
förbuden / undantagandes / om någon då han byg-
ger / har nödijt at upslå en liten material Bod / hwilken
ock / så snart materialierne kunna i huset förwaras / neder-
rifwas bör ; Alltså och emedan Stenbyggnad icke allenast län-
der til Inwånarnes egen säkerhet och nytta / utan ock til
Stogarnes besparing : Ty skola hädanefter / så wäl på
Malmarne / som i Staden / alla Hus byggas af sten / som
an ingen å nyo anläggas / eller i deras ställe som efter hand
förfalla / uppsättjas. Dock der på Malmarne be-
höfwes / och den lösa grunden icke skulle tåla fast mur / til-
låtes förswärks hus med sten beklädde / men eljest ingen wi-
dare byggnad af trä / än den i hast nederrifwas kan / såsom
Blancé kring Tomter och Trågårdar / samt små Hus eller
Lusthus i Trågårdar / jämwäl uppå stora Gårdsrum / stühl
eller Redskapslider af bräder på stälpar utan wäggar upsät-
te / för Wagnar och Kiärror ; äfwen ock wid hamnar och
strander / Siöbodar af bräder / efter det modell som Bygg-
nings Collegium anwisanades warder : börandes alt hward
således af trä eller bräder bygges / wäl färgas / tjäras och
an

ansas / så at det icke tager röta åt sig / eller någon mös-
sa sig derå täster.

§. 2.

På Hus som hädanefter å nyo upbyggas / skola hafwa
sine egne murar å alla sidor / och när twänne Stenhus
stöta med gasflarne tilhopa / bör gasivelmuren wara en alm
högre än taket.

§. 3.

På Hus som hädanefter byggas / skola inga Tak läggas
af Torf / Spån / Bräder / eller något annat som eld-
fångt är.

§. 4.

När nya Hus byggas / skal man så wida möjligt är /
undwika / det wattenfallen icke stöta tilhopa / men der
lägenheten icke annars tillåter / måste rännor som der gö-
ras / med Koppar eller Järnplåtar beklädas / och wattenet
likaledes genom rör / från rännorne föras ned åt Baton /
så at de gående genom utstutne rännor / af wattenfallen icke
måge beswåras.

§. 5.

Tälstör och Brädgaslar blifwa aldeles förbudne / såsom
ock stora Windskappor / och de så kallade Frontispicer
af Timber eller Bräder / samt Tak- affättningar af Trä;
Men de som äntligen wilja hafwa Tak affättningar / skola
dem / til at undfly dropp och röta / samt til erhållande af
säkerhet mot eldswåda / antingen af Tegellsten iörfärdiga /
eller ock med Järnplåtar beklåda.

§. 6.

På Windsgälf böra hädanefter läggas af Tegel / då tak-
sto-

Skolarne så sättjas at de underliggande Biälkar och Trof-
bottnar blifwa brandfrie.

§. 7.

Skorstenar uti nya Hus skola icke upföras på någonde-
ra sidan af Taket / utan mitt igenom / eller ock wid
Kroppsåsen.

§. 8.

Bjälkar böra ej heller läggas för när Skorstenspiporne /
mindre der uti inmuras / och när Skorstenspipan är
til andra Wåningen updragen / skal ifrån eldhården / eldrö-
rets tlocket / hwarest det kommer til något Tråwärke / wa-
ra en half alm / eller åtminstone nijo tum / men hwarest det
står för tråwärke fritt / giöra sex tum tilfyllest.

§. 9.

Till undwiskande af den stada / som härtills ofta timat der
igenom at Spisarne blifwit stälte på Biälkar / så böra
hädanefter inga Spisbottnar läggas på Biälkar / utan de
samma bortbyggas / och i deras ställe Järnstänger läggas /
hwarå Spisbottnarne inmuras skola.

§. 10.

När Skorstenspiporne komma up til Winden / måste de /
så framt de icke kunna gå rätt up / hwälswas tilsam-
mans / eller ock stilje - murarne hwarwid de sig stödjä / gå
up under selswa Takets fall / hwilka murar icke allenast giö-
ra Huset säkrare / utan ock bespara ansenligt på Takre-
ningen.

§. 11.

Uti stora Kiök och Bryggghus samt annorstädes der mycket
eldas / skola Skorstenspiporne giöras runda / för bättre
ans.

ans- och rengörnings skull / eller åtminstone hörnen af fyr-
kanten / der altid mycket soot sig fäster / brytas.

§. 12.

Järnstänger / hwarigenom sotningen hindras / böra in-
galunda sättjas genom Skorstenar / och skoia ej heller
några Cronorhådanester göras på Skorstenar / emedan
mycket soot sig der uti fasta plågar.

§. 13.

Rökkelungspipor skola icke utan på väggen updrä-
gas.

§. 14.

Trapper in uti Husen böra göras af sten och hvalfwas /
samt gångar för större säkerhet / undsättning och com-
munication wid eldstadar med hvalf förses.

§. 15.

Hvar och en som bygga tänker / älligger wid utwärtas
faciater til allmänna Gatan / noga i och taga en sticke-
lig Fönster- och Port- indelning / och böra förnämligast wid
Torg / samt andre almänne platser / alla tillbyggande Hus /
åga lika ordonnance, på sina yttra faciater.

§. 16.

Någa Hus böra hådanester med andra än helt linsa fär-
gor anstrykas / hwilka förut i Byggnings Collegio upwi-
sas och approberas skola.

Siette Articen.

Huru med Desseiners förfärdigande til
Inwånarnes enskylte Byggnader för-
faras bör.

§. 1.

Stads Architecten tillkommer wål för Stadsens Inwånare förfärdiga Desseiner til Hus och Byggnader; dock tillåtes jämwål andra at gjöra teckningar och Desseiner, all näst de dem til Stads Architectens examinerande afgifwa.

§. 2.

När Stads Architecten således / antingen sielf författar Desseinerne, eller någon Dessein til öfwerseende emottager / bör han noga i äckt taga hwad denne Förordning och hans Instruction innehåller. Och sedan Architecten desutan tagit alla swårigheter / som wid Byggnader / Grannar emellan förorsakas kunna / i behörigt ögnessichte / har han altsammans / tillika med sig der öfwer fattade betänckande / uti Byggnings Collegio at föredraga.

§. 3.

If alla Ritningar och Desseiner, bör / sedan dei Byggnings Collegii Protocoll bifwrit inteknade och behörig approbation wunnit / en Copia tagas / och til Architect-Contoiret lefwereras / der at förwaras.

§. 4.

Om någon begynner Byggnad / förr än des Dessein uti Byggnings Collegio bifwrit approberad, skal han böta 40 Markor / och lika fullt ändra Byggnaden / der så nödigt pröfwas / men Bygg-eller Murmästaren plickta Ethundra Daler Silfwert. Summa ändring och straff wari den Husedyare och Mästare underkastad / som bygger annorledes / än den i Byggnings Collegio gillade Desseinen utwisar:

far ; Men will en under Byggnaden hafwa något der af ändrat / skall han sådant i Byggnings Collegio söka / och der ifrån skrifteligt tillstånd afwakta.

S. 5.

Sedan de som bygga / deras skyldighet fulgjort / får dem fritt / då grunden är grafwen / och de om des natur och godhet ej äro sult och wiss försäkrade / at der öfwer begära besiktring i Byggnings Collegio, som utnämner och förordnar wiså besiktnings Män / hwilka efter bästa wett och samwete / råda dem i deras förehafwande. Sammaledes anställer ock Byggnings Collegium en noga undersökning / då Byggnaden kommit til slut / dock innan rapping och klifring för sig gådt / och hafwa besiktnings Männen så til Stadsens trygghet / som den byggandes säkerhet / at öfwerse alla murar och hwall / eldstädernes bestaffenhet / stor stenarnes dragande och hwallswande / tallagets fall och förband / så i anseende til tråwäret / som de i denne Förordning nämde murar w: i Windarne / tillika med hwad mera / som til styrka och säkerhet / likmäßigt de gillade i rningar / lända kan.

Siunde Articen.

Om de Mandtwärkares skyldighet / som wid Byggnader brukas.

S. 1.

De som genom accord åtaga sig at förfärdiga någon Byggnad / för wiså Summa til förskrifwen tid / skola allt hwad Contractet så i anseende til tiden / som andra om-

ständigheter / innehåller / obrotteligen fullböda / och der så-
dant genom deras förvällande efterfattes / all der af förör-
sakad skada ersättia.

§. 2.

DE Handtwärkare som för någon Husägares egen räk-
ning eller dagspenningar wid Byggnader arbeta / böra
hafwa förswarligt godt folk / och utnämna huru många
Personer / så wäl wid Byggnadens begynnelse / som der af-
tagande / nödwändigt erfordras / men icke fordra eller taga
af Husägaren lika betalning för Lärodrängar eller Poikar /
som för Geseller / skolandes wid ett Contract som på det sättet
slutes / detta äfwen noga i ackt tagas.

§. 3.

Ingen Handtwärkare / som wid en Byggnad sätter i be-
gynnelsen godt och förswarligt folk / bör sedan byta om
med sämre arbetare / så framt icke Husägaren det sielf
tillåter.

§. 4.

Uti det arbete som styckewis göres / lemnas wäl Mä-
stare frihet / at sättia sit arbetsfolk / så wäl Geseller
som Drängar på prof / och der efter göra med dem förting /
dock blifwer Mästaren för arbetet ansvarig.

§. 5.

Såsom ingen Byggnad bör företagas / utan någon Mä-
stares inskende / som swarar för arbetet ; Alltså när en
Mur-eller Zimmermästare / med den som bygga låter / slu-
tu om någots wist arbete / och han icke dageligen ser efter det
sam-

samma / eller sit folck / hafwer den som bygga låter / frihet /
at för hwar dag han sig således försummar / utaf den betin-
gade Summan en Daler Silfwerm:t afdraga / med mindre
utti Contractet dem emellan / något förbehåld härutinnan
giordt finnes.

§. 6.

Förmärker den som bygga låter / at arbetet illa och slum-
meractigt upføres / angifwe sådant i Byggnings Colle-
gio, och om Mästaren märker / at den som bygga låter /
icke anskaffar tillräckelige materialier, efter det af Mästaren
upgifne förslag / eller eljest är wällande / at med Byggnaden
kommer at innehållas / angifwe Mästaren sådant i Byg-
gnings Collegio, som efter föregången behörig undersökning
och besichtning / har slika måhl skyndesamligen at afgjöra.

§. 7.

Ber Mästaren warse / at den som bygga låter / medelst
slåtra och odugelige materialiers tilskaffande / icke är
sielf om arbetets godhet angelägen / så måste han i tid derå
gjöra lagligt åtal / och sit förbehåld i Byggnings Collegio.
Och som åtskillige Förordningar / om materialiers wråkan-
de / utgångne äro / så böra de ock härwid noga efterleswas.

Attionde Articen.

Hwad som wid Byggnader / Grannar
emellan / bör i acht tagas.

§. 1.

Murar som Tomter emellan stola updragas / böra båda
Gran.

Grannarne halfvarten hwardera uppbygga / så at muren blif
wer stående mitt i stilje linien, och lika mycket der af på hwar-
deras Tomt: men will den ena bygga sin stiljemur / och den
andra will intet / utan oachtadt Byggnings Collegii förma-
ning / trestas / må den som bygga will / efter Ingenieurens
utskatning fullfölja murarbetet / och sedan efter verificerad
räkning med Magistratens bistånd / af den tresta Grannens
egendom / halftwa omkåstnaden utmåta låta.

§. 2.

Skäledes förhålles med brädplanck emellan Gårdar / och
de ställen der sadane tillåtas / så at hwardera Grannen
halftwa omkåstnaden der til består. Men will någon der planck
esterlåtas / hafwa stannmur / får han den samma innom sin
egen Tomte-linea uppsättja / då Grannen icke skall sig af hans
mur på något sätt til sin Byggnad betiåna.

§. 3.

Ho som någon del / af den emellan honom och des Gran-
ne warande oinstängde Tomt / med Byggnad hägna will /
den underhåller des mindre del uti stiljemuren / eller in-
planckningen / hwilket Byggnings Collegium har genom In-
genieuren, Grannar emellan at jämka.

§. 4.

Nodgas den som bygga låter / riftwa det / emellan ho-
nom och Grannen stående planck / bör han fiorton da-
gar förut / sin Granne der om tillsåja / så at den andras
Gårdsrum inhågnas kan / och skal den som bygger / bestå
omkåstnaden / så wäl til des nedtagande som uppsättjande
igen.

§. 5.

§. 5.

Ningen får bygga sin Granne till skada eller förfång / och skall den som har sin Eråbyggning qwarståendes / när den andra bygger Stenhus / så ändra sitt Tak / at Grannens Mur på intet sätt tager der af skada.

§. 6.

Fenster eller Slugg bör ingen hafwa i en annars Gård / med mindre Grannen det samma tillåter / eller ock sådant är genom öfwerenskommelser och Contracter förra ägare emellan / tilstådt och bewilljat.

§. 7.

Der så händer / at den ena Grannen nödsakas gå diupare med sin Grundmur / än den andra Grannens / redan lagde Grund / råcker / så kan han wäl derutinnan icke hindras; Dock hafwer Byggnings Collegium; när sådant angifwes / at tilhålla den som bygga låter / och särdeles Murmästaren / det sielfwa gräfningen / litet i sönder / och med all försigtighet företages / så at Grannens Hus derigenom icke tager skada.

Fijonde Articen.

Om Handtwärkares Wårdstäder / samt deras och andras Bed- och Koftrum.

Bingen Handtwärckare / hwarcken i Staden eller på Malmarne / som sitt Handtwärck med Eldens tillhjälp drifwer / eller med eldfångige Materialier umgår / skal hädanefter få hålla någon Wärckstad / Bryggerij / Brännerij / Gutterij / Distiller-Ugn / eller hwad det wara må / innan han sådant uti Byggnings Collegio tilbörlligen angifwit / hwilket genom tydeltige Dessseiner, samt Stads- Architectens ansvarlige insende / honom / wid Ettihundrade Daler Silfwermynts wite har at förelägga / huruledes / så wäl Material-Bodar / som sielfwa Wärckstaden / både til hans egen och Brannarnes säkerhet / böra byggas och hwallfwas / eller eljest så säkert inrättas / at derigenom ingen skada af Eld må timma. När det är fullgjort / och han Byggnings Collegii Resolution erhållit / må han obehindrad sin Profession idka. Men de som redan och för tiden / sådan Näring bruka / skola slike Wärckstäder efter hand / och en wiss af Byggnings Collegio förelagd Termin, på samma sätt inrätta och ändra / wid förenämde wite til görandes.

Nel ny Byggnad bör så inrättas / at både Handtwärckare / och andra Stadsens Inwånare / förse sig med tillräckelige och säkre rum / Riällare och Hwall för Kohl och Wed / samt flere eldfångige Materialier / efter hvars och ens behof och näring / aldenstund sådant icke får hädanefter ligga under bar himmel på Sårdarne :
och

och har Stads - Architecten wid Desseiners försärdigande eller öfwerseende / sådant noga at i acht taga.

Tijonde Articen.

Swad som kommer at tagas i acht wid Stadens allmänne Byggnader.

§. 1.

När Stadens allmänne Hus och Byggnader så småre som större / hädanefter / antingen uti de förfallnas ställe / eller af nyo komma at upåttjas / åligger Magistraten, dem icke allenast helt och hållit af Sten upföra / utan ock efter omständigheterna / på bästa sate utzira låta. Men Desseinerne til Stadens större Byggnader / som fordra särdeles kåstnad / och efter ortens belågenhet mera anseende / bör Öfwerståthållaren och Magistraten, innan de i wärket ställas / Kongl. Maj:ts egit nådige ompröfwande underställa.

§. 2.

Ål wisa Tracter som tjänlige pröfwas / böra Trån planteras / samt wid macht hållas / och wil Kongl. Maj:it åfwiden efterlåta privatis, at plantera Trån / der lågenheten sådant medgiffwer.

§. 3.

Alla Stadsens Strander och Hamnar böra fördes med
 Bryggor / och til Fartygens säkerhet / med Pälur
 och Ringar, samt tjänlige och tillförlätelige landskäften /
 och fördubblade Pälur: jämwäl ock goda wäderflättar /
 der de behöfwes.

§. 4.

Som wid upkommande Eidswäddar / åtskillige städer
 är swår tilgång efter watten; Alltså skola der till
 watten, upfarter och upfostrings wärd / på alla nödige
 ställen uprättas och underhållas: jämwäl ock tillräckelige
 Brunnar gräfwes / der sådant sig giöra låter.

§. 5.

Och som i sielfwa Staden på åtskillige ställen finnas
 så tränga Gator / at wid påkommande Eidswä-
 ddar / man hwarcken kan födra twänne Wagnar eller
 Riärror hwarandra förbi / eller dem wända / hwaraf
 både Eldens släckande / och sakers bärgning hindras; så
 skal Staden när något Hus / på en träng Gata eller
 Gränd kommer at riswas / eller afbrinna / Tomten efter
 Rättsmanna ordom inlösa / samt låta der af giöra en
 tjänlig wändplats. Men om ett behållit Hus eljest kom-
 mer til salu / som til en slik wändplats behöfwes / bör
 det inlösas efter det pris / som en annan dersöre skäligen
 biuder / och skola näst der in till stötande Grauar / som
 der.

derigenom få mera lius och annan förmån / något proportionaliter till berörde inlösen bidraga.

§. 6.

Hwarest sådane Hus och Gårdar för nära in till publi- que Hus belågne äro / böra de efter näst föregående §. lydelse / inlösas / samt rundt om desse allmänne Byggningar / rymlige platser lemnas / och i fall slike Hus eller Tomter äro för Kyrckior nödige / måge de på samma sätt / af Kyrckians eller Församlingens medel inlösas.

§. 7.

Medan Hamnar och Gator böra hållas ledige / och icke belastas med Bräder / eller andra Byggnings Materialier ; ty åligger Magistraten, at antingen anwisa wederbörande tillåtelige platser der til / eller ock upbygga sådane Material Hus / som uthyras kunna.

Från denne Byggnings-Ordning undantages allenast de Byggnader / som höra under Kongl. Maj:ts Byggnings ämbete. Men för öfrigit biude och befalle Wi alla i gemen / samt hwar och en i synnerhet / här uti Staden / at sig efter denne Ordning hörsammeligen rätta. Förnämligast åligger Wär Öfwerståthållare och Stadens Magistrat, at icke allenast hålla ofswarsam hand / så wäl öfwer Stadens allmänna Byggnader / som hwar hwar och en i synnerhet anbefalt är / utan

och noga tillse / det Betjänterne och Uppsyningsmännen
teras skyldighet fullgöra.

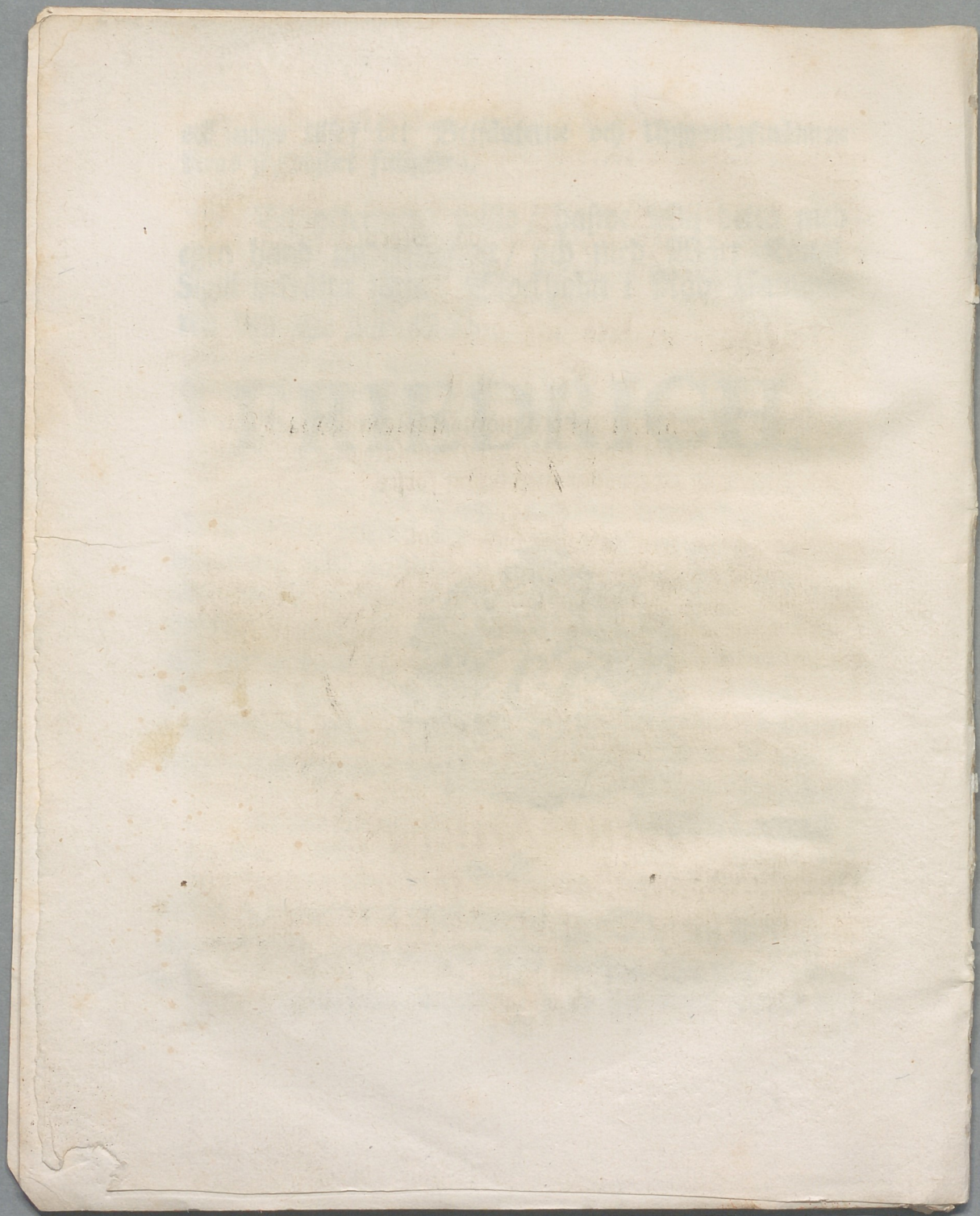
Til yttermera wisso / hafwe Wij detta med
egen hand underskrifwit / och med Wårt Kongl.
Sigill bekräfta låtit. Stockholm i Råd Camma-
ren den 13. Julii 1736.

FRIEDRICH.

ERIEBRICH

www.books2ebooks.eu